

Vedlegg til kongelig resolusjon 14. oktober 2022 om fastsettelse av forskrift om fredning av Henningsvær kulturmiljø, Vågan kommune, Nordland fylke

Forskrift om fredning av Henningsvær kulturmiljø, Vågan kommune, Nordland fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon 14. oktober 2022 med hjemmel i lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner, § 20. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Henningsvær skal bevares som et av landets historisk viktigste fiskevær, som viser hvordan naturgitte, teknologiske, politiske og andre samfunnsmessige forhold har virket inn på utviklingen fra rorvær til moderne fiskevær med variert næringsvirksomhet fra begynnelsen av 1800-tallet til i dag.

Formålet er å bevare Henningsvær kulturmiljø som et godt eksempel på kystens utviklingshistorie, med hovedvekt på de byggverk og strukturer som forteller om utviklingen av fiskeforedlingsindustrien, kystens infrastruktur og fremveksten av boliger, forretninger, og andre samfunnsmessige funksjoner som følge av det næringsmessige grunnlaget som lofotfisket historisk har gitt.

Formålet med fredningen er også å bevare Henningsvær kulturmiljø som en kilde til kunnskap og opplevelse for dagens og fremtidens generasjoner, og som ressurs for samfunnsutviklingen. Fredningen skal opprettholde og videreutvikle Henningsvær som et levende sted med boliger, fiske, handel og annen næringsvirksomhet.

Fredningen skal sikre helheten og de historiske, funksjonelle og visuelle sammenhengene i området.

Fredningen skal herunder bidra til å:

- a) bevare sammenhengen mellom byggverkene, anleggene og konstruksjonene og landskapet de ligger i
- b) sikre at uteområdene bevares slik at den funksjonelle og visuelle sammenhengen i kulturmiljøet opprettholdes
- c) sikre at de kulturhistoriske verdiene i byggverkene og anleggenes eksteriør, konstruksjoner, kaier, gateløp og plasser, havnebasseng, hjeller, park og annen grønnstruktur videreføres
- d) sikre at byggverk, anlegg og strukturer fra ulike perioder bevares og at opprinnelige elementer og senere tilføyelser bevares dersom disse vurderes å ha en verdi som representant for den historiske utviklingen
- e) formidle forståelse for kulturmiljøet og de ulike tidsepoker det representerer

Fredningen skal ikke være til hinder for:

- a) at utviklingsrommet for næringsvirksomhet opprettholdes med grunnlag i etablerte miljø og kulturhistoriske verdier

§ 2 Omfang

Fredningen omfatter hele eller deler av følgende eiendommer i Henningsvær, og sjøarealet innenfor fredningsområdet, i Vågan kommune:

Gnr./bnr./fnr. 5/1, 5/1/1, 5/1/6, 5/1/13, 5/1/34, 5/1/36, 5/1/53, 5/1/108, 5/1/117, 5/1/124, 5/1/171, 5/1/172, 5/1/182, 5/1/183, 5/1/193, 5/1/209, 5/1/219, 5/1/229, 5/1/245, 5/1/287, 5/1/293, 5/1/303, 5/1/306, 5/1/310, 5/1/314, 5/1/325, 5/1/332, 5/1/366, 5/1/378, 5/1/384, 5/1/408, 5/3, 5/15, 5/24, 5/28, 5/31, 5/37, 5/38, 5/39, 5/42, 5/44, 5/45, 5/46, 5/48, 5/56, 5/59, 5/64, 5/75, 5/81, 5/82, 5/84, 5/86, 5/102, 5/105, 5/107, 5/111, 5/112, 5/120, 5/121, 5/127, 5/128, 5/129, 5/130, 5/132, 5/134, 5/136, 5/139, 5/141, 5/145, 5/153, 5/154, 5/155, 5/162, 5/163, 5/165, 5/168, 5/169, 5/170, 5/174, 5/178, 5/182, 5/186, 5/192, 5/193, 5/198, 5/204, 5/206, 5/208, 5/209, 5/213, 5/214, 5/215, 5/216, 5/224, 5/225, 5/226, 5/231, 5/234, 5/246, 5/248, 5/255, 5/256, 5/259, 5/260, 5/262, 5/266, 5/267, 5/270, 5/272, 5/275, 5/276, 5/280, 5/281, 5/283, 5/287, 5/288, 5/289, 5/290, 5/291, 5/292, 5/298, 5/301, 5/302, 5/303, 5/306, 5/308, 5/309, 5/312, 5/313, 5/314, 5/315, 5/316, 5/318, 5/319, 5/320, 5/321, 5/324, 5/325, 5/327, 5/334, 5/336, 5/338, 5/342, 5/343, 5/344, 5/348, 5/351, 5/352, 5/353, 5/354, 5/356, 5/357, 5/360, 5/363, 5/364, 5/365, 5/371, 5/373, 5/375, 5/376, 5/377, 5/379, 5/380, 5/381, 5/382, 5/383, 5/385, 5/386, 5/388, 5/391, 5/394, 5/395, 5/396, 5/399, 5/400, 5/402, 5/403, 5/407, 5/408, 5/412, 5/416, 5/418, 5/419, 5/420, 5/421, 5/423, 5/425, 5/427, 5/429, 5/432, 5/439, 5/440, 5/441, 5/449, 5/450, 5/456, 5/459, 5/460, 5/462, 5/463.

Kulturmiljøet omfatter om lag 226,15 dekar, hvorav sjøarealet utgjør ca. 67,6 dekar. Omfanget av fredningen framgår av vedlagte kart datert 14. oktober 2022.

Fredningen omfatter alle byggverk, anlegg og andre faste konstruksjoner innenfor kartavgrensningen. Bygningenes interiør er ikke omfattet av fredningen.

Fredningen omfatter videre alle utvendige arealer herunder kaier, gategrunn med gateløp, faste belegg, parken og annen grønnstruktur herunder hager.

Fredningsforskriften med vedlegg skal oppbevares hos Klima- og miljødepartementet, Riksantikvaren, Nordland fylkeskommune og Vågan kommune.

§ 3 Fredningsbestemmelser

Tiltak, virksomhet eller ferdsel som er egnet til å skade eller skjemme kulturmiljøet, eller på annen måte motvirke formålet med fredningen, må ikke iverksettes uten dispensasjon etter § 4.

Følgende er ikke tillatt innenfor det fredete kulturmiljøet:

- a) å rive, skade, bygge om eller flytte hele eller deler av byggverk, anlegg og konstruksjoner
- b) å føre opp nybygg, tilbygg eller påbygg, herunder arker, takopplett, balkonger og terrasser
- c) å iverksette tiltak eller inngrep som kan endre byggverkernes eksteriør
- d) å etablere nye konstruksjoner innenfor fredningsområdet
- e) å endre hovedstrukturer i kulturmiljøet som for eksempel bygningsrekkene langs Heimsundet, sentrale siktlinjer og utsiktspunkt
- f) å foreta inngrep i gategrunn, hjellområder, parken og andre uteområder, kaier mv. eller fylle opp masser på land eller i sjø
- g) å endre, stenge eller fjerne gatenett, kaier eller plasser

- h) å fjerne eller endre spor av infrastruktur med tilknytning til fiske, fiskerirelatert industri og kystsamferdsel
- i) oppsetting av større skilt- og reklameinnretninger

Listen er ikke uttømmende.

§ 4 Dispensasjon

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad i særlige tilfelle gjøre unntak fra fredningen og fredningsbestemmelsene for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturmiljøet, jf. kulturminneloven § 20 tredje ledd.

Ved avgjørelsen av hva som utgjør vesentlig inngrep skal det blant annet legges vekt på tiltakets art og størrelse, om tiltaket er reversibelt og tiltakets påvirkning på kulturmiljøet som helhet.

Ved avgjørelsen av hva som utgjør særlige tilfelle skal det legges vekt på i hvilken grad tiltaket er nødvendig av hensyn til formålet med fredningen.

Eksempler på tiltak som kan utgjøre særlig tilfelle:

- a) istandsetting og restaurering utover vanlig vedlikehold
- b) tilbakeføringer til en sikker dokumentert tidligere tilstand
- c) nødvendige sikringstiltak, herunder brannsikring
- d) fasadeendringer, under forutsetning av at den opprinnelige eller eksisterende hovedstrukturen og størrelsen videreføres og kulturmiljøet ikke påvirkes i vesentlig grad
- e) riving, oppføring av nybygg og tilbygg, konstruksjoner eller andre tiltak som er nødvendige for fortsatt drift av fiskerinæring eller annen virksomhet,
- f) oppføring av nye byggverk på tomter som opprinnelig har vært bebygde eller der nybygg kan innpasses i fredningsområdet
- g) oppføring av mindre konstruksjoner og anlegg av varig eller midlertidig karakter, herunder leskur, holdeplasser, lyssetting, trapper, og murer mv.
- h) tiltak som er nødvendige for å sikre/bidra til bruk til sitt opprinnelige eller nytt formål
- i) ny tilkomst til bosteder, næringsbygg og offentlige bygg
- j) endringer av gatenett, kaier og brygger, dersom dette er nødvendig av sikkerhetsmessige årsaker, eller for videre fiskeri- og næringsdrift
- k) andre tiltak som skal beskytte kulturmiljøet

Listen er ikke uttømmende.

I vurderingen av hva som utgjør særlige tilfelle kan det også legges vekt på tiltak av vesentlig samfunnsmessig betydning, som for eksempel hensyn til sikkerhet, helse, miljø, næringsutvikling og universell utforming.

Nybygg skal tilpasses til eksisterende bebyggelse og kulturmiljøet for øvrig. Den opprinnelige strukturen skal videreføres.

§ 5 Tiltak som ikke krever dispensasjon

Tiltak som ikke medfører større endringer i kulturmiljøet kan utføres uten søknad til kulturmiljømyndigheten. Hvis det er tvil om tiltaket krever søknad, skal kulturmiljømyndigheten kontaktes.

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for blant annet:

- a) skjøtsel og vanlig vedlikehold i samsvar med byggverkernes opprinnelige eller eksisterende teknikk, utførelse og materialbruk
- b) oppføring av mindre skilt og andre mindre innretninger som for eksempel varmpumpe eller ladestasjon som ikke er synlig fra offentlig rom, og som harmoniserer med byggverket og kulturmiljøet for øvrig med hensyn til utforming, materialvalg og plassering
- c) etablering av ny næringsvirksomhet som ikke medfører inngrep i bygningens eksteriør
- d) graving i grunnen i forbindelse med vanlig vedlikehold og reparasjon av privat og offentlig infrastruktur. Etter inngrepet må grunnen tilbakeføres
- e) midlertidig stengning av kaifronten langs Heimsundet, kalt Kaiveien, i forbindelse med fiske

Listen er ikke uttømmende.

§ 6 Tiltak i nødsituasjoner

Fredningsbestemmelsene er ikke til hinder for tiltak som må gjøres av sikkerhetshensyn i nødssituasjoner. I slike situasjoner skal det så langt det er mulig tas hensyn til kulturmiljøets verneverdi. Eventuelle tiltak skal umiddelbart meldes til forvaltningsmyndigheten.

§ 7 Riving av hjeller

For følgende eiendommer tillates det ikke at hjellene rives:

- a) hjellområde – Nattmålshaugen
- b) hjellområde – Rundhaugen og Vartangen

For øvrige områder kan det gis tillatelse til at hjellene rives dersom det ikke er mulig å tørke fisk på tradisjonelt vis og at området bevares som kulturlandskap. Riving skal på forhånd godkjennes av forvaltningsmyndigheten, jf. § 10.

§ 8 Riving av fyrlykta – Kvitvarden

Det tillates riving av fyrlykta med fagverk på Kvitvarden under forutsetning av at det oppføres en kopi. Tiltaket skal på forhånd godkjennes av forvaltningsmyndigheten, jf. § 10.

§ 9 Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan som beskriver hvordan fredningen skal følges opp i praksis. Planen skal gi utfyllende retningslinjer for forvaltningen av fredningsbestemmelsene. Planen skal oppdateres av forvaltningsmyndigheten, jf. § 10 ved behov og forelegges Riksantikvaren for å sikre at innholdet ivaretar formålet med fredningen.

§ 10 Myndighet

Forvaltningsmyndigheten etter denne forskriften er lagt til fylkeskommunen. Riksantikvaren er klageinstans for vedtak fattet etter denne forskriften.

§ 11 Endring av forskriften

Departementet kan vedta mindre vesentlige endringer og gi utfyllende bestemmelser om gjennomføring av forskriften.

§ 14 Brudd på bestemmelsene

Overtredelse av fredningsbestemmelsene i § 3 straffes etter kulturminneloven § 27.

§ 15 Iverksetting

Forskriften trer i kraft straks.

